

Ajuga (Zběhovec)

čeleď: Lamiaceae

Pochází především z Evropy, Asie a Afriky, 2 jsou dokonce z Austrálie. Patří mezi trvalky, ale najdou se i jednoletky. Dorůstá výšky 5 - 50cm. Listy jsou vstřícné a vytvářejí přízemní růžici z obvejčitých listů. Květenstvím je lichopřeslen vlastní květy jsou umístěné v listenech, koruna je 2pyšká, modrá, fialová anebo růžová. Plodem je tvrdka. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Arctic Snow'
- 'Atropurpurea'
- 'Burgundy Glow'
- 'Catlin's Giant'
- 'Chocolate Chip'
- 'Multicolor'
- 'Variegata'

Vyhovuje mu propustná hlinitopísčité půda bohatá na živiny s přístupem plného slunce nebo polostínu a dostatkem čerstvého vzduchu. Výborně se hodí pro půdokryvné účely.

Množí se dělením nebo semeny.

Ajuga arabica

Ajuga australis (Zběhovec australský)

oblasti: J Austrálie, Střední Austrálie

Roste v Austrálii jako trvalka v trsech. Dorůstá výšky 8 - 40cm. Listy jsou jemně ochlupené. Kvete růžovofialovými květy.

Ajuga austroiranica

oblasti: Írán

Roste v Íránu.

Ajuga bombycina

Ajuga boninsimae

Ajuga brachystemon

Ajuga bracteosa

oblasti: Afganistán, Bhútán, Čína, Himálaj, Kašmír, Malajsie, Myanmar (Barma), Pákistán

Roste ve střední Asii, Číně a Indočíně. Listy jsou dlouhé do 9cm, široké 3,5cm a laločnaté.

Ajuga campylantha

Ajuga campylanthoides

Ajuga chamaecistus

oblasti: Írán

Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. euphrasioides
- subsp. chamaecistus
- subsp. multisecta
- subsp. scoparia
- subsp. tomentella

Ajuga chamaepitys (Zběhovec trojkланý)

oblasti: Andalusie, Balkánský poloostrov, Černé moře, Česká republika, Írán, Itálie, Katalánsko, Maryland, Německo, Polsko, Středozeří, Sýrie, Švýcarsko, Turecko, Virginie, Z Evropa

Pochází ze západní, jižní a střední Evropy. Patří především mezi jednoletky, zřídka přežívá více let. Dorůstá výšky (5 -) 10 - 20 (i 40)cm. Lodyha může být poléhavá i přímá a zpravidla bíle ochlupená. Listy jsou 3laločné až 3klané, se segmenty o velikosti 0,5 - 3mm. Květenství je 2 - 4četné, vlastní květy jsou žluté s výrazným spodním pyskem, kalich má velikost 3,5 - 6mm, koruna je dlouhá (0,5 -) 0,9 - 1,5cm a 2 - 3x delší kalicha. Plodem je eliptická tvrdka délky 2,5 - 3mm a na vrchní straně je síťnatě jamkovitá. Vydává intenzivní aroma. Patří mezi chráněné druhy C2. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. cuneatifolia
- subsp. chamaepitys (Zběhovec trojkланý pravý)
- subsp. chia/A. comata/Chamaepitys glabra (Zběhoveček olýsalý) - Balkán, Turecko, Sýrie, Černé moře; jednoletka až víceletka; může být bíle ochlupený; stonky poléhavé až vystoupavé, tupě 4hranné, dlouhé 5 - 35cm; listy vstřícné, přízemní v obrysu podlouhlé, mohou být 3laločné až 3klané, na bázi sbíhavé, pod květenstvím 3sečné, úkrojky čárkovité a tupé; lichopřesleny jsou 2květé, vlastní květ má kalich mírně 2pyský, cípy nestejně, koruna 2pyská, dlouhá 2cm, horní pysk krátký, 2klaný, dolní větší, 3cípý, růžovofialově žilnaté, postranní cípy krátké, střední velký, kulatý, srdčitě vykrojený, žlutý, k bázi v řadách růžovofialově tečkovaný; tvrdka příčně vrásčitá, dlouhá 3 - 4,5mm; pole, pastviny, skalnaté svahy, řídké makchie, vápenité půdy
- subsp. *laevigata*
- subsp. mesogitana
- subsp. palaestina
- subsp. rechingeri
- subsp. suffrutescens
- subsp. tridactylites

Naleznete ji na polích, vinicích, rumištích a jiných podobných půdách bohatých na vápník.

Ajuga chasmophila

Ajuga chia

synonyma: A. pseudochia

oblasti: Polsko

Ajuga ciliata

Ajuga davisiana

Ajuga decaryana

Ajuga decumbens

Ajuga dictyocarpa

Ajuga fauriei

Ajuga flaccida

Ajuga forrestii

Ajuga genevensis (Zběhovec lesní)

oblasti: Connecticut, Illinois, Itálie, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Německo, New Jersey, New York, Ohio, Ontario, Pennsylvania, Polsko, Quebec, Rhode Island, Švýcarsko, Vermont, Wisconsin, Západní Virginie

Pochází z Evropy. Patří mezi trvalky. Dorůstá výšky 10 - 30 (i 45)cm. Stonek i listy jsou štětinatě ochlupené. Lodyh vytváří více, může jich být až 8 a mají čtvercový průřez. Listy jsou stálezelené, oválné, řídce zubaté až vroubkované, v přízemní růžici dosahují délky 5 - 12mm a šířku 2 - 5mm. Kvete modrými vzácně růžovými nebo bílými květy v lichopřeslenu po 4 - 12, dohromady tvoří lichoklas, spodní pysk je 3laločný, stejně tak jako listeny, koruna má délku 1,2 - 1,8cm a horní pysk je zakrnělý. Existuje vnitrodruhový taxon:

- 'Alba' - bílé květy

Vyhovují mu sušší vápnité půdy a plné světlo a teplo. Nalezne se při okrajích cest, sušších

trávnících, loukách, mezích, okrajích jehličnatých i listnatých lesů, atd.

Ajuga glabra (Zběhovec olýsalý)

Může se jednat o jednoletku, dvouletku nebo i trvalku. Dorůstá výšky 8 - 20cm. Lodyhy jsou řídce ochlupené nebo až holé anebo ochlupené na protilehlých stranách. Květy mají kalich 3 - 5x kratší než-li korunu a koruna má délku 1,5 - 2,8cm. Plodem je eliptická tvrdka délky 3 - 4,5mm s jamkovitým vrcholem, bází a středem. U nás patří mezi nezáživné druhy A2.

Vyhovují jí vinice, úhory a rumišť.

Ajuga grandiflora

Ajuga incisa

Existuje vnitrodruhový taxon:

- 'Frosted Jade'

Ajuga incisia

Ajuga integrifolia

Ajuga iva (Zběhovec iva)

oblasti: Alžírsko, Andalusie, Baleáry, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Černá Hora, Egypt, Francie, Itálie, Izrael, Jordánsko, Katalánsko, Korsika, Kosovo, Kréta, Kypr, Libye, Makedonie, Maroko, Portugalsko, Řecko, Sardínie, Sicílie, Sinajský poloostrov, Slovinsko, Srbsko, Tunisko, Turecko

Dorůstá výšky 5 - 30cm. Listy jsou dlouhé 1,4 - 3,5cm a široké 3 - 6mm. Květenství je 2 - 4četné, vlastní květy mají kalich velikosti 3,5 - 4,5mm a koruna má velikost 1,2 - 2cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. iva (Zběhovec iva pravý)
- subsp. pseudoiva

Ajuga japonica

Ajuga laxmannii (Zběhovec Laxmannův)

oblasti: Asie, Evropa

Pochází z Euroasie. Dorůstá výšky 20 - 50cm. Listy mají vejčitý až eliptický tvar, dlouhé 3,5 - 10cm,

široké 1 - 3,5cm. Kvete pyskatými květy, jejichž základ tvoří bílá a je především podélně hnědě pruhovaný.

Roste na pasekách, lesostepích od nížin po pahorkatiny.

Ajuga leucantha

Ajuga linearifolia

Ajuga lobata

Ajuga lupulina

Ajuga macrosperma

Ajuga makinoi

Ajuga mollis

Ajuga multiflora

Ajuga nipponensis

Ajuga novoguineensis

Ajuga nubigena

Ajuga oblongata

Ajuga oocephala

Ajuga ophrydis

Ajuga ophrydis

Ajuga orientalis (Zběhovec východní)

oblasti: Írán, Itálie

Ajuga ovalifolia

Ajuga pantantha

Ajuga parviflora

oblasti: Afganistán, Kašmír, Pákistán, SZ Indie

Roste v Afganistánu, Pakistánu, Kašmíru a Indii jako jednoletka nebo krátce žijící trvalka. Dorůstá výšky 10 - 25cm. Stonek je poléhavý až vystoupavý a zpravidla větvený. Listy mohou vytvářet přízemní růžici, mají různý tvar, obvejčitý až lžičkovitý nebo eliptický, dlouhý do 4,5cm, široký 2,5cm, báze úzce sbíhavá, přízemní listy mají řapíky délky do 2cm, lodyžní listy jsou menší a přisedlé. Květenství je 8 - 12tkvěté, vlastní květy mají kalich délky 2,5 - 4mm, zuby 3úhle kopinaté, špičaté, stejné délky jako trubka, koruna je růžová, namodralá nebo bílá a velikosti 5 - 6 (i 8)mm.

Ajuga piskoi

Ajuga postii

Ajuga pygmaea

Ajuga pyramidalis (Zběhovec jehlancovitý)

oblasti: Česká republika, Irsko, Itálie, Katalánsko, Mississippi, Německo, Polsko, Švýcarsko, Velká Británie

Pochází z hor Evropy. Patří mezi trvalky. Dorůstá výšky 5 - 20 (i 30)cm. Lodyha má 4hranný průřez je přímá a hustě olistěná. Listy vytvářejí růžici, jsou obvejčité, celokrajné až řídce laločnaté, délku do 11cm (s výškou se zmenšují), vrchní strana při dostatečném slunci červená. Kvete růžovofialovými až modrými květy v lichopřeslenech, horní listeny jsou 2x delší než květy, koruna je bledě modrofialová, dlouhá 1 - 1,8cm. Plodem je tvrdka. Patří mezi chráněné druhy C1. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Crispa'
- 'Metallica Crispa' - zakrslý habitus; listy mírně svrasklé, kovově lesklé a hnědozelené
- 'Metallica Crispa Red'
- subsp. pyramidalis

Vyhovují ji vlhké půdy, křovinaté louky a pastviny. Rozrůstá se dobře podzemními oddenky.

Ajuga relict

Ajuga remota

Ajuga reptans (Zběhovec plazivý)

oblasti: Alabama, Alpy, Arkansas, Britská Kolumbie, Connecticut, Česká republika, Delaware, Florida, Georgia, Illinois, Indiana, Iowa, Írán, Irsko, Itálie, Jižní Karolína, Kansas, Katalánsko, Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Mississippi, Německo, New Jersey, New York, Newfoundland, Nové Skotsko, Ohio, Ontario, Oregon, Pennsylvania, Polsko, Quebec, Rakousko, Rhode Island, Severní Karolína, Švýcarsko, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginie, Washington, Wisconsin, Západní Virginie

Pochází z Evropy. Dorůstá výšky 8 - 25cm. Lodyha je vystoupavá nebo přímá, nevětvená, 4hranného průřezu a v horní části ochlupená na 2 protilehlých plochách. Vytváří 2 - 4 plazivé výhony. Listy vyrůstají vstřícně, jsou tmavězelené a mají obvejčitý tvar, přizemní v růžici jsou dlouze řapíkaté. Dobře pokrývá půdu. Kvete na dlouhém stonku modrými až modrofialovými (i bílými) květy ve 4 - 10 lichopřeslenech s 6 - 10ti květy v klasu, koruna je dlouhá 1,2 - 1,7cm a horní pysk je zakrnělý. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Alba' - bílé květy
- 'Atropurpurea'/'Purpurea' - listy tmavěmodré až bronzové
- 'Black Scallop'
- 'Burgundy Glow' - listy 3barevané s béžovými a hnědými skvrnami
- 'Catlin's Giant' - listy větší; květenství dlouhé až 20cm
- 'Delightful' - bělorůžový list
- 'Gatlin's Giant'
- 'Jungle Beauty' - větší; listy tmavězelené, nafialovělé; rychle se rozrůstá
- 'Multicolor' - listy s bílými, růžovými a fialovými skvrnami
- 'Pink Elf' - kompaktní, květy tmavěružové
- 'Rosea' - růžovočervený květ
- 'Rubra' - fialověmodrý květ
- 'Schneekerze'
- 'Variegata' - listy světlezelené až béžovobílé

Vyhovuje mu plné slunce i stín. Půda by měla být vlhká, nemusí být ani bohatá na živiny. Nalezne se v listnatých lesích, křovinách nebo na jiných vlhčích místech.

Ajuga robusta

Ajuga salicifolia

Ajuga saxicola

oblasti: Írán

Ajuga sciaphila

Ajuga shikotanensis

Existuje vnitrodruhový taxon:

- f. hirsuta

Ajuga sinuata

Ajuga spectabilis

Ajuga taiwanensis

Ajuga tenorei

oblasti: Itálie

Patří mezi endemity Itálie.

Ajuga tenorii

Ajuga turkestanica

Ajuga vesiculifera

Ajuga vestita

Ajuga x adulterina

Ajuga x bastarda

Ajuga x borbasiana

Ajuga x hybrida

Ajuga x mixta

Ajuga x rotundifolia

Ajuga xylorrhiza

Ajuga yesoensis

Ajuga zakhoensis

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K270.php>

<http://botany.cz/cs/ajuga-reptans/>

<http://www.garten.cz/e/cz/54-zbehovec-plazivy-ajuga-reptans/>

<https://www.rostliny.net/>